

وجود ۳ دوره تاریخی در قلعه شاهدژ

۴ اسفند ۱۳۹۴ ساعت ۲۲:۰۹

کاوش در قلعه شاهدژ اصفهان شواهدی را برای باستان‌شناسان آشکار ساخت که برخلاف اطلاعات مندرج در منابع تاریخی نشان از وجود سه مقطع تاریخی شامل دوره ساسانی، قرون اولیه اسلامی و دوره سلجوقی داشت.

فربیا سعیدی سرپرست هیأت کاوش در قلعه شاهدژ این مطلب را در جلسه گزارش به همکار که به همت پژوهشکده باستان‌شناسی در محل پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری برگزار شد مطرح کرد. او افزود: این قلعه با زیربنای ۱۵ هکتار یکی از مجموعه‌های جالب توجه کشور محسوب می‌شود که بر روی ارتفاعات کوه صفه در جنوب غرب اصفهان واقع شده است.

به گفته وی، این محوطه از شمال مشرف به شهر اصفهان و بر لبه پرتگاه موسوم به پنجه شیطان، از جنوب به سوی گردنه باد و فضاهای داخلی دژ از شرق به سوی پارک کوهستانی صفه و از جانب غرب به سوی کوهستان است.

او با بیان اینکه این مجموعه بنا با دیوارهای دفاعی که بخش زیادی از آن به جا مانده و پرتگاه‌های طبیعی محافظت می‌شود اظهار داشت: ساختار لایه لایه قلعه شاهدژ تداعی‌کننده لایه‌بندی شهرهای پیش از اسلام و اوایل اسلام است.

این باستان‌شناس با اشاره به اینکه در ارتفاعات پایین‌تر این قلعه فضاهای پشتیبانی مانند آب‌بند، آسیاب و انبارها قرار گرفته‌اند گفت: در لایه دوم فضاهای نظامی مانند سربازخانه‌ها دیده می‌شود و در بالاترین و درونی‌ترین لایه ارگ مرکزی و مقر فرمانده قلعه قرار دارد.

او افزود: تنها مقطع زمانی که به وضوح در منابع تاریخی از قلعه شاهدژ یاد شده دوره سلجوقی است اما بر اساس کاوش‌های باستان‌شناسی سه مقطع تاریخی شامل دوره ساسانی، قرون اولیه اسلامی و دوره سلجوقی شناسایی شد که بر اساس منابع تاریخی و یافته‌های باستان‌شناسی پس از سقوط قلعه توسط سپاهیان محمد شاه سلجوقی اثری از تداوم حیات قلعه دیده نمی‌شود.

او معماری شاهدژ را سنگی دانست که سفت‌کاری آن با سنگ لاشه و ملاط خاک و گچ و نماسازی با سنگ‌های تراش‌خورده انجام شده است.

سعیدی با بیان اینکه اطلاعات به دست آمده از کاوش در ارگ مرکزی بخشی از ویژگی‌های قلعه را نمایان کرد، تصریح کرد: طی این حفاری‌ها که بیشتر در فضای خارجی ارگ و در بخش محدودی از داخل قلعه صورت گرفت کل دیوار و برج‌های دفاعی قلعه، کارگاه چرم و حمام و فضاهای وابسته به ارگ مرکزی از دل خاک بیرون کشیده شد.

به گفته او، این مکان تاریخی شامل بخش‌های مختلفی مانند ارگ مرکزی، جایگاه اشرف، سربازخانه جنوبی و غربی، سه قلعه، بند اصلی، بارانداز، برج‌های دیده‌بانی، قلعه سنگی، دروازه گردنه باد، حوض سلطان و غار قنبر است.

این باستان‌شناس، از میان آثار مهم کشف شده در این فصل کاوش به تکه‌های چرم، یک برگ قرآن مجید به خط نسخ اولیه، گچ‌بری، نقاشی دیواری، تزئینات وابسته به معماری، آهک‌بری، قطعات ظروف چوبی، بخش‌هایی از یک جعبه چوبی و سفال‌هایی مربوط به دوران صدراسلام اشاره کرد.

او گفت: باستان‌شناسان در این کاوش همچنین پنج برج، بخشی از دیوار پشتیبانی با ارتفاع دو متر، چندین فضای معماری و آثار شاخصی از دوره صدر اسلام را شناسایی کردند.

سعیدی در ادامه پاسخ به پرسش‌هایی نظیر، کاربری بنا در دوره تاریخی، دلیل اهمیت بنا در دوران اسلامی به خصوص دوره سلجوقی که مورد منازعه حکومت سلجوقی و اسماعیلیان قرار گرفته و چرا پس از سقوط قلعه علیرغم ادامه حیات سایر قلاع این بنا برای همیشه متروک ماند و کاربری خود را از دست داده است را دلایل انجام این کاوش اعلام کرد.

این باستان‌شناس، شناخت صحیح از طراحی فضایی مجموعه بناهای محوطه پانزده هکتاری قلعه شاهدژ، نحوه کارکرد بناها در ارتباط با یکدیگر، شناخت مسیرهای دسترسی به قلعه و دسترسی‌های درونی و شیوه‌های تامین آب در بنا را از اهداف اولیه این طرح دانست.

سعیدی، مرمت بر اساس کاوش صحیح و اصولی، احیا محوطه قلعه شاهدژ و ایجاد سایت موزه را نیز از اهداف دیگر اجرای کاوش در قلعه شاهدژ اعلام کرد.

منبع: همشهری آنلاین

آدرس مطلب :

<https://www.cafetariikh.com/news/۳۲۶۹۳/وجود-۳-دوره-تاریخی-دوره-۳-وجود>